

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยและพัฒนาารูปแบบการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศของคนไทยและนำไปทดลองปฏิบัติ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยใช้หลักการพัฒนารูปแบบการรู้สารสนเทศตามแนวคิดหลักการ NET คือ Networking, Edutainment, และ Tailor-made ขั้นตอนการวิจัยมีดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบ โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจำนวน 15 โรงเรียน ผู้วิจัยทำการจับคู่คะแนนการรู้สารสนเทศก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนแต่ละคนเพื่อทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ปรากฏว่านักเรียนที่มีคะแนนทั้งก่อนและหลังการทดลองจำนวนทั้งสิ้น 3,619 คน เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวน 500 คน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 2,940 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 179 คน

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ **ระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียน** พบว่า เมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตของทักษะการรู้สารสนเทศแต่ละชั้น และคะแนนรวมทั้งจากการประเมินพฤติกรรมและการทดสอบด้วยข้อสอบปรนัยพบว่า คะแนนการรู้สารสนเทศหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เมื่อวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่า (T-Test) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีคะแนนทักษะการรู้สารสนเทศหลังการทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะการรู้สารสนเทศสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการรู้สารสนเทศก่อนและหลังการทดลองพบว่า มีสหสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) เห็นได้ว่า คะแนนการรู้สารสนเทศหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองเพียงเล็กน้อย เมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยค่าที (t-test) พบว่า ความแตกต่างของค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการรู้สารสนเทศแต่ละขั้นตอน คะแนนรวม และคะแนนจากข้อสอบปรนัยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการรู้สารสนเทศก่อนและหลังการทดลองพบว่า คะแนนบูรณาการวิถีการใช้งานก่อนและหลังการทดลองมีสหสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนจากข้อสอบปรนัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีสหสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

รูปแบบการรู้สารสนเทศประกอบด้วย การส่งเสริมความเข้าใจแก่ผู้บริหาร การอบรมพัฒนาครูเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ การสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้สารสนเทศ โดยยึดหลัก Networking (N) Edutainment (E) Tailor-made (T) ผ่านกิจกรรมการรู้สารสนเทศ ดังนี้ Website CD-ROM คู่มือครู การ์ตูนสารสนเทศ พัฒนาเป็นแผนการสอนของครู ผลลัพธ์ที่ได้คือการรู้สารสนเทศของผู้เรียนตามขั้นตอนดังนี้ 1. กำหนดภารกิจ 2. ตรงจุดเข้าถึงแหล่ง 3. ประเมินสารสนเทศ 4. บูรณาการวิถีการใช้งาน

ผลของการใช้รูปแบบการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ ตามความคิดเห็นของ **คณาจารย์** พบว่า ส่วนใหญ่เริ่มเข้าใจและให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้แก่เด็กนักเรียนของตน และพยายามคิดค้นกลยุทธ์ในการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศให้เหมาะสมกับธรรมชาติและบริบทของแต่ละท้องถิ่น โดยครูได้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้เรียนรู้สารสนเทศทั้งในโรงเรียนและในชุมชน ตามความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสุขและชอบการเรียนรู้สารสนเทศ โดยเฉพาะชั้น “ตรงจุดเข้าถึงแหล่ง” เพราะได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ได้ตามที่ตนต้องการ โดยนักเรียนกำหนดสิ่งที่ตนต้องการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีโอกาสค้นคว้าศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ทั้งจากโลกแห่งความเป็นจริงภายในและภายนอกโรงเรียน และโลกของอิเล็กทรอนิกส์

The purpose of this research was to study and develop the information literacy enhancement model for Thais and its implementation. This study was research and development based on concepts of NET : Networking, Edutainment and Tailor-made. The research procedures were: 1) model development, 2) model verification, 3) model experiment and 4) model improvement. Fifteen schools were participated in this study. Researchers matched pre-post test scores of each student for analyzing the difference of information literacy level. The total subjects were 3,619 students. There were 500 fifth-sixth primary students, 2,940 first-third secondary students, and 179 fourth-sixth secondary students.

The major findings of the study were: information literacy scores after the experiment were higher than scores before the experiment. After using the t-test, found that scores after the experiment of fifth-sixth primary students and first-third secondary students were higher than scores before the experiment at the significance of .001. In addition, there was a positive relationship in the medium level between before and after the experiment scores at the significance of .001. For the fourth-sixth secondary students, after using the t-test found that there was no significant difference between before and after the experiment scores.

The information literacy model was composed of the enhancement of administrators' understanding, the teachers' training concerning the information literacy, and the information literacy resources support. The model should be based on Networking, Edutainment and Tailor-made approaches through information literacy activities such as website, CD-ROM, teachers' manual and information literacy cartoon. The outcomes of the information literacy of students were 1) task definition, 2) location and access, 3) information evaluation and 4) integration of ways for using information.

The instructors' opinions reflected that most of them began to understand the enhancement of information literacy to their students. Instructors attempted to invent the strategies to promote the information literacy appropriate for students' nature and their own local contexts. The students were mostly happy. They were fond of information literacy especially, the stage of "location and access" because they had opportunities to investigate the knowledge as they desired. The students could determine what they desired to learn by themselves, and found all knowledge from various resources from real world inside and outside schools and electronics world.